

СТ А Н О В И Щ Е

от: проф. Светла Генова Ракаджийска, доктор по икономика

член на научно жури съгласно Заповед № Р-109-438/22.12.2017г. на Ректора на Медицински университет – Варна (МУ – Варна)

Относно: дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование “3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление “3.7 Администрация и управление”, научна специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)”

Автор на дисертационния труд: Силвия Николаева Ангелова

Тема на дисертационния труд: „Нагласи за развитие на иновативни фармацевтични продукти в България“

Научен ръководител: Проф. Тодорка Костадинова, д.и.

1. Обща характеристика и актуалност на темата на дисертационния труд

Представеният ми за становище дисертационен труд е разработен в общ обем от 190 страници. В структурно отношение включва: въведение, основен текст, представен в три глави и илюстриран чрез 40 фигури и 25 таблици, заключение и четири приложения. Книгописът съдържа 158 заглавия, от които 72 на кирилица, 69 на латиница и 17 интернет адреси.

Приложената методология е адекватна на изследователската проблематика и избраните обекти за изследване.

Актуалността на дисертационния труд произтича от необходимостта да се отговори на съвременното специфично потребителско търсене на по-ефикасни лекарствени продукти и здравни услуги. Безспорно, в цялостната концепция за развитие на здравеопазването и задоволяването на здравните потребности на населението, иновациите в продуктовото портфолио на фармацевтичните компании, както и компетентността, мотивацията, и готовността на медицинските специалисти да ги използват, са ключови фактори. Дисертационния труд предлага теоретично обосновано и емпирично проиграно изследване на нагласите за развитие и въвеждане на фармацевтични продукти в РБългария.

Основната изследователска теза на докторант Ангелова е, че
”положителните нагласи за въвеждане и развитие на иновативни фармацевтични

продукти сред мениджърските екипи на фармацевтичните компании в България и медицинските специалисти са важен фактор, както за повишаване на бизнес резултатите на компаниите, които ги предлагат, така и за подобряване на лечението на пациентите със социално значими заболявания.

Научната цел на изследването е формулирана на с. 9 : «да се изследват нагласите за развитие на иновативни фармацевтични продукти сред мениджъри на фармацевтични компании в България и медицински специалисти, с оглед подобряване на възможностите за въвеждането и развитието им, и да се разработи концептуален модел за успешно въвеждане на пазара на иновативен фармацевтичен продукт и алгоритъм за неговото приложение.»

Като приема, че иновативният фармацевтичен продукт е нов или подобрен медицински продукт, който предлага нов вид или подобро лечение чрез които се повишават здравните резултати за пациентите, докторант Ангелова разкрива, че иновацията е добавяне на стойност и съответно важна функция от маркетингова гледна точка за мениджмънта на фармацевтичните компании. Прилагането на креативни идеи към съществуващите проблеми, бизнес модели, процеси, продукти, технологии и тяхната пазарна реализация, обвързани с критериите на **иновационната метрика**, допринася за успеха на фирмените иновации. Извежда се необходимостта от прилагането на специфични знания в условията на строга регулаторна рамка на фармацевтичния сектор, които да привеждат достатъчно доказателства за ползата от иновациите.

На базата на емпирично изследване, дисертационният труд предлага аргументирана оценка на нагласите на медицинските специалисти в РБългария, които са другия ключов фактор за въвеждането и успеха на фармацевтичните иновации, респективно нови лекарства и генерици. Установява се преобладаващото позитивно отношение, но и недостатъчно използваните възможности за усъвършенстване на системата за прилагане на иновациите в лечебната практика.

Защитавайки тезата, че иновациите в сферата на фармацевтичния бизнес в РБългария, и в частност приложението на иновативни продукти, имат ключово значение за увеличаването на продължителността на живота, и подобряването на здравните резултати за пациентите, докторант Ангелова предлага **процесно ориентиран концептуален модел**. Целта на модела е да се подобри съществуващата практика в РБългария на въвеждане на иновативните фармацевтични продукти чрез

ефективна промоция, наличност на пазара и употреба в практиката от медицинските специалисти. Очакванията са свързани с подобряване на търговската и маркетинговата дейност на фармацевтичните компании, подобряване на достъпа до иновативни продукти за лекари и пациенти, както и повишаване на знанията на медицинските специалисти, свързани с употребата на такъв вид продукти в ежедневната практика.

В помощ на прилагането на модела е разработен и **алгоритъм за въвеждане на пазара на иновативен фармацевтичен продукт**, включващ последователност от четири стъпки: подготвителни дейности, създаване на екип за работа с иновативен продукт, формулиране на маркетингови и търговски дейности, дейности за реализация на иновативен продукт. Всяка от стъпките подробно е описана в дисертационния труд.

Формулират се препоръки на национално и организационно ниво с оглед прилагане на модела и съпътстващия го алгоритъм.

II. Приноси и значимост на разработката за практиката

Изведените основна теза и научна цел в дисертационния труд са защитени чрез добра теоретична обосновка, емпирични доказателства и синтезирани резултати в конструираните концептуален модел и алгоритъм за неговото приложение. Творческото обвързване на теорията за иновациите въобще, на иновациите във фармацевтичния сектор и на съответстващата практика в РБългария, която докторант Ангелова познава добре, създава предпоставките за разработването на концептуалния модел и алгоритъма за неговото приложение като логичен, научно-практически резултат на дисертационния труд.

Приемам формулираните в автореферата приноси моменти, съдържащи се в дисертационния труд. Оценявам, че акцентът, от гледна точка на значимостта на дисертационния труд за практиката, са концептуалният модел и алгоритъмът за неговото приложение. Тяхното прилагане би довело до по-добро обвързване на иновативните продукти и тяхното потребление на базата на екипност, гарантираща необходимите функционални компетенции.

III. Автореферат и публикации

Авторефератът, в обем от 76 страници е написан според изискванията. Той адекватно представя дисертационния труд. **Цитираните по-долу публикации**, описани в автореферата както следва: **1. Silviya Angelova, Todorka Kostadinova. Innovative Trends in the Modern Pharmaceutical Industry.** Сборник „Иновации в современной науке“, Материалы X Международного осеннего симпозиума (29 ноября 2015 г), Центр научной мысли, Москва, 2015, Издательство „Перо“, ISBN 978-5-906847-39-3; **2. Silviya Angelova, Kostadinova Todorka. Innovative strategies of pharmaceutical companies as a factor for economic and business development. International Scientific and Practical Conference „WORLD SCIENCE“, Multidisciplinary Scientific Edition, Proceeding of the II International Scientific and Practical Conference „The goals of the World Science“ 2016 (January 27–28, 2016 Dubai, UAE), ISSN 2413-1032 , № 2(6), Vol. 2, February 2016;** **3. Silviya Angelova, Juliyan Kostadinov, Minko Milev,**

Gergana Nenova, Mario Milkov. Innovative approaches to the treatment of sleep apnea. Международен бюлетин по оториноларингология, година XII, брой 1/2016, Издание на Издателска къща „Стено“; 4. **Silviya Angelova**, Emilia Georgieva, Julyan Kostadinov, Minko Milev. Marketing conceptions in the pharmaceutical, dental and medical laboratory activities, customer oriented. III International Scientific and practical Conference „World Science“, „Topical problems of modern science and possible solutions“, Dubai, UAE, ISSN 2413-1032 **осигуряват необходимото публично, реферирано, вкл. международно представяне на части от дисертационния труд.**

IV. Заключение

На база общата преценка за съдържанието, методологията, емпиричното проучване, формулираните резултати и препоръки в изпълнение на научната цел на дисертационния труд на тема: "Нагласи за развитие на иновативни фармацевтични продукти в България" констатирам, че той отговаря на изискванията за такъв род научни изследвания. На тази основа, като член на настоящото жури, убедено ще дам своя положителен вот, на докторант **Силвия Николаева Ангелова** да бъде присъдена **ОНС"Доктор"** в област на висшето образование "3. Социални, стопански и правни науки", професионално направление "3.7 Администрация и управление", научна специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)."

Дата: 15.02 2018

Изготвил становището:


/проф.Св.Ракаджийска/